

## Hoe kan internationalisering het beste een plek krijgen in het nieuwe curriculum?

**EP-Nuffic ziet veel mogelijkheden in het voorstel van Platform Onderwijs2032 voor het nieuwe curriculum. In het kerncurriculum komt internationalisering in verschillende gedaantes aan bod en daarnaast bestaat de ruimte voor scholen om in de specialisatie meer aandacht te geven aan internationalisering en moderne vreemde talen. EP-Nuffic is ervan overtuigd dat internationalisering in de kern van het curriculum thuishoort en helpt scholen al jaren om daar vorm aan te geven. Daarnaast hebben wij veel ervaring met het ondersteunen van scholen die internationalisering als verdieping of als schoolprofiel aanbieden. Het samen met scholen ontwikkelen van het curriculum in ‘leerlabs’ op basis van het uitwisselen van goede voorbeelden en samenbrengen van scholen met experts, is een beproefde en vruchtbare methode om goed onderwijs te ontwikkelen.**

### Het kerncurriculum

Wat direct opvalt in het advies van het Platform is de aanbeveling om Engels een prominente plek te geven in het curriculum. Deze aanbeveling ondersteunt EP-Nuffic van harte. Hierbij is het van belang heldere streefdoelen of eindniveaus te formuleren waar per onderwijsfase naartoe gewerkt kan worden. Het is daarbij aan de scholen om te bepalen hoe en wanneer Engels aangeboden wordt op school. Op dit moment zijn er ruim 1100 basisscholen die vroeg vreemdetalenonderwijs (vvto) aanbieden. Zij zijn verenigd in een netwerk waarin ze ervaringen uitwisselen en kennis met elkaar delen over zowel zaken uit de schoolpraktijk als wetenschappelijke inzichten. In het primair onderwijs is er dus al ruime ervaring met het gezamenlijk ontwikkelen van onderwijs. De combinatie van expertise van scholen en inzichten van wetenschappers en andere experts leidt onder meer tot het ontwikkelen van een eindtoets Engels voor het basisonderwijs, die later dit schooljaar beschikbaar komt. Aan deze eindtoets is een onderzoek gekoppeld, dat moet leiden tot een helder beeld van haalbare eindniveaus Engels van leerlingen in het primair onderwijs. In het primair onderwijs is ruime ervaring met het gebruik van Content and Language Integrated Learning (CLIL), een didactiek die het bij uitstek mogelijk maakt om lesstof Engels te koppelen aan andere vakken en bovendien uiterst geschikt is voor spelenderwijs leren in de lagere leerjaren. Engels kan zo in een vakoverstijgende context aangeboden worden, door reguliere lesstof op een activerende manier aan te bieden en daarbij gebruik te maken van de vreemde taal. Dit beperkt zich uiteraard niet tot het primair onderwijs, deze didactiek en de gecombineerde aanpak worden ook in het voortgezet onderwijs met veel succes ingezet.

Naast Engelse taal is er in het kerncurriculum zoals door Platform2032 geschetst ook een belangrijke plek gereserveerd voor internationale oriëntatie en internationale competenties. Leerlingen moeten worden voorbereid op een maatschappij die inherent internationaal is. In het advies wordt gesproken van ‘over grenzen heen kijken’. Het is van belang dat leerlingen leren hoe Nederland zich verhoudt tot andere landen, hoe het leven in andere landen er aan toe gaat en hoe internationale samenwerking, handel en communicatie werkt. Maar ook dichterbij huis: leerlingen hebben verschillende achtergronden en moeten met deze diversiteit in de klas en in de samenleving leren omgaan. Ze moeten zich kortom, internationaal oriënteren. Dat draait niet alleen om kennis (met

name in de domeinen taal en cultuur en mens en maatschappij) maar ook om competenties. Ook op dit gebied is zowel in het primair als in het voortgezet onderwijs veel ervaring. Al jaren brengt EP-Nuffic gelijkgestemde scholen bij elkaar om internationale oriëntatie te versterken. Ook hier werkt de combinatie van ervaringen uitwisselen en deskundigheidsbevordering uitstekend. Want internationale en interculturele competenties opdoen gaat niet vanzelf, maar vraagt om gericht lesmateriaal, geschoolde docenten en goede begeleiding. Alleen dan kan elke leerling zich goed op zijn of haar toekomst in een snel globaliserende wereld voorbereiden.

### Specialisatie

Naast het kerncurriculum is er in het voorstel van Platform 2032 veel ruimte voor scholen en leerlingen om zich te specialiseren. Internationalisering is bij uitstek een thema waar een school zich extra in kan specialiseren, bovenop de basis aan internationalisering die in het kerncurriculum is opgenomen.

Feitelijk is deze specialisatie al bestaande praktijk. De ruim 130 scholen voor tweetalig onderwijs (tto) en de bijna 40 Elos-scholen hebben zich al jaren gespecialiseerd in internationalisering en profileren zich hiermee ten opzichte van andere vo-scholen. De standaarden (kwaliteitseisen) waar tto- en Elos-scholen naartoe werken bieden een kader van kwaliteitsbewaking waarbinnen scholen zelf hun onderwijs vormgeven. Ook in het primair onderwijs zijn er scholen die zich nadrukkelijk richten op internationalisering. Vrijwel altijd gebeurt dit vanuit een basis van vvto, waarbij het taalonderwijs wordt verbonden met kennis van andere culturen en samenwerking met medeleerlingen in het buitenland. Zowel in primair als in voortgezet onderwijs wordt veelvuldig gebruik gemaakt van mogelijkheden om via internet contact te hebben met mensen in het buitenland.

In het advies van het platform worden meerdere vreemde talen naast Engels gesuggereerd als mogelijkheid voor specialisatie. Hoewel EP-Nuffic van mening is dat deze talen wel degelijk een plek in het kerncurriculum verdienen, is het natuurlijk wel goed mogelijk om als school extra verdieping aan te brengen in het talenaanbod. Dit kan bestaan uit het verhogen van het niveau van het aanbod in de traditionele schooltalen, al dan niet gecombineerd met het halen van een taalcertificaat. Ook kan gedacht worden aan het aanbieden van talen die niet op elke school te vinden zijn als Spaans, Arabisch en Chinees. Het talenonderwijs kan bovendien versterkt worden door het organiseren van digitale en fysieke uitwisselingen, waar leerlingen niet alleen hun taalvaardigheid vergroten maar ook aan hun internationale competenties werken. Voorwaarde voor het goed aanbieden van onderwijs in welke moderne vreemde taal dan ook (inclusief Engels) is dat het onderwijs gericht is op actieve taalvaardigheid. Leerlingen moeten de taal kunnen spreken en schrijven en grammaticale correctheid komt pas later aan de orde. Communicatieve vaardigheid (op alle deelgebieden) dient voorop te staan. Op die manier hebben de leerlingen het meeste profijt van het leren van een vreemde taal en doordat ze taal leren gebruiken, wordt het leren betekenisvol. Om de taalvaardigheid van leerlingen meetbaar én merkbaar te maken is het Europees Referentiekader voor talen (ERK) een belangrijk instrument dat ook buiten het onderwijs erkend wordt. Leerlingen kunnen hiermee duidelijk aangeven op welk niveau ze een taal beheersen op de verschillende deelvaardigheden.

### Competentiegericht

Leren om te gaan met mensen uit andere landen en andere culturen leer je het beste door het te doen: aan je internationale competenties werk je door contact te hebben met leeftijdsgenoten en volwassenen uit het buitenland. Door samen met hen aan betekenisvolle projecten te werken, door hen online en offline te ontmoeten. Internationale competenties zijn wellicht wat minder makkelijk toetsbaar, maar wel zeer goed merkbaar.

Onder de noemer 'internationale competenties' gaat een heel scala aan competentiesets en vaardigheden schuil. In internationale samenwerkingsprojecten komen bijvoorbeeld bij uitstek de zogenaamde 21st Century Skills aan bod. Samenwerken met buitenlandse leeftijdgenoten vraagt bijvoorbeeld om nog meer samenwerkingsvaardigheden, creativiteit, veerkracht en ondernemendheid dan een samenwerkingsproject binnen de eigen klas. Interculturele competenties komen logischerwijs juist aan bod bij internationale projecten en lessen. De OECD spreekt in haar papers over 'global competences', waarbij interculturele vaardigheden, taalvaardigheid in meerdere moderne vreemde talen en begrip van mondiale problemen centraal staan. Dit wordt onderstreept door het voornemen om 'global competency' op te nemen in de PISA test van 2018. EP-Nuffic heeft ervaring met het merkbaar maken van internationale competenties door het werken met het Common Framework for Europe Competence. In dit raamwerk komen diverse domeinen van internationale competenties aan bod in verschillende niveaus, waardoor scholen hun curriculum beter kunnen vormgeven en leerlingen hun progressie kunnen bijhouden. Hier ligt voor de komende jaren een kans voor verder onderzoek.

### Internationalisering in de kern

Internationalisering, in al haar verschijningsvormen, is een waardevolle toevoeging aan het curriculum. Ook is het bij uitstek een domein waarbij al veel ervaring is opgedaan met innovatie 'van onderop', waarbij het initiatief tot onderwijsvernieuwing van scholen en ouders kwam. Hierdoor leent dit thema zich uitstekend voor een 'leerlab'. Een apart leerlab voor het verder ontwikkelen van Engels in het primair onderwijs ligt in de rede. De scholen die voorop lopen met internationalisering zijn goed bekend met deze werkwijze doordat EP-Nuffic al jaren samen met scholen netwerken coördineert. Zowel in het kerncurriculum als in de specialisatie zijn legio mogelijkheden waarop internationalisering ingezet kan worden om het onderwijs te verbeteren, betekenis te geven, verbinding te zoeken met de wereld buiten de schoolmuren en leerlingen waardevolle competenties te laten opdoen.